

Matica prišla zákonom o svoju duchovnú podstatu

Pod týmto názvom uverejnil Literárny týždenník (roč. 28, č. 11 – 12/ 2015, 25. marca 2015) rozhovor s jubilujúcim literárnym a kultúrnym historikom a dlhoročným pracovníkom Matice slovenskej Tomášom Winklerom (1940). Z rozhovoru, ktorý viedol Peter Mišák, vyberáme:

OTÁZKA: Okolo Matice sa ešte trochu budeme krútiť, veď keď ťa mocipáni vzali na milosť – a vieme, že si ju predstavovali dosť svojrázne, že budeš korektorom – narobil si sa ako málokto v redakcii zdravotníckej odbornej literatúry. Boli to pekné a plodné časy, no ty si predsa len využil prvú možnosť a vrátil si sa do Matice slovenskej. Natrvalo. Pravdaže, v tom čase mala celonárodnú autoritu.

T. WINKLER: „ ... Po desiatich rokoch, keď sa absurdne nezmyselná totalitná stavba zrútila, využil som prvú možnosť a vrátil som sa po dvadsiatich rokoch do Matice slovenskej na post vedeckého tajomníka. **Boli to zaujímavé časy, ale aj v nich sme dbali na to, aby sa nikomu neubližovalo, teda aby sa nikto neocitol na ulici. Kdeže tie časy sú?** Do roku 2000 bolo všetko v poriadku, potom prišiel nezmyselný zákon o Matici slovenskej, podľa ktorého sa Slovenská národná knižnica (SNK) odtrhla od Matice, ktorá prišla o fondy, a to aj o tie, čo boli jej majetkom, a prešli do rúk štátu, teda do Slovenskej národnej knižnice. Takto prišla Matica o svoju duchovnú podstatu. Z odstupu času vidím, že to bol zámer, dobre by bolo, keby o tom napísali aspoň svoje pamäti vtedajší činovníci. Čo sa tí nachodili do Bratislavy, kde v podstate celý zákon zúradovali! Bola tu však očividná intervencia politickej moci dzurindovcov a nesmierna arogancia politickej moci, ktorá nemala nič spoločné s demokraciou, ktorou sa často zaštitľovali. Napokon už ani vtedajší činovníci nie sú v SNK.

[**Poznámka:** bývalí pracovníci Matice, ktorí rozbili Maticu slovenskú boli nakoniec nútení odísť aj zo SNK, údajne pre ich nadštandardnú lásku k alkoholu a slabé pracovné výsledky. Nie je však žiadnym prekvapením, že predseda Tkáč ich prijal späť do Matice a navyše kráľovsky ich odmenil za ich deštrukčnú, rozbíjačskú činnosť. Nikto v 150-ročnej matičnej histórii, nepoškodil viac Maticu, ako ju poškodil a poškodzuje kontroverzný Tkáč. Po rozsiahlych personálnych čistkách v Matici slovenskej ustanovil Tkáč oboch rozbíjačov Matice do vedúcich funkcií. Peter Cabadaj sa stal vedeckým tajomníkom MS a Pavol Parenička riaditeľom Strediska pre národnostné vzťahy.]

OTÁZKA: Núkali ti odchod z Matice [ponuka, aby prešiel na stranu rozbíjačov MS], no tvoje slová, že z Matice neodchádzajú ľudia, ktorých ona sama vyznamenala, sa iste niektorých „zbehov“ aj dotkli. Nestačila však obetavosť a neúnavná robota, s Maticou sa začali diať čudné a smutné veci, ktoré naberali rýchly spád. Ako si to pociťoval?

T. WINKLER: Bola tu možnosť „prebehnúť“ na druhú stranu, no so zlatou matičnou medailou vo vrecku, to sa predsa nerobí! Rozhodol som sa pre Maticu. Zakrátko sa ukázali rozdiely – v podstate lepšie financovaná SNK si prilepšila na platoch pre zamestnancov a „odluku“ si pochvaľovali sami zamestnanci. Navyše, Matica s nevydarenými finančnými podnikateľskými aktivitami stratila aj niekdajšie zisky. Ozaj, nech niekto vymenuje aspoň jeden matičný „podnik“, čo neskrachoval. V Matici som dosť nedobre znášal, že sa občas na matičných výplatných listinách zjavili ľudia, čo pre Maticu nepohli ani prstom, že veľké ústa o svojej robote otvárali tí, čo si do Martina a na iné národné zhromaždenia prišli otvoriť len hubu a potom rozprávali o svojej ťažkej robote. Nevideli, koľko roboty sme odvedli. Napríklad Slovenské národné noviny roku 1990 som začínal sám, vybavoval sa papier, tlačiareň, expedícia atď. V Bratislave bol Peter Štrelinger ako redaktor. Podobne to bolo so Slovenskými pohľadmi. Robil som ich s Milanom Ferkom, resp. v opačnom garde – robil ich Milan

Ferko so mnou. Dvaja redaktori. A to som bol zároveň aj zástupcom šéfredaktora Slovenských národných novín!

OTÁZKA: Ako sa pozeráš na situáciu v súčasnej Matici slovenskej?

T. WINKLER: Čo sa teraz odohráva v Matici slovenskej, tomu nielenže dosť dobre nerozumiem, ale nerozumiem tomu vôbec. Už tam takmer niet nikoho, čo by ju spájal s tým, čo tu bolo. A Matica má udržiavať kontinuitu, tak to prízvukoval Krčméry. **Myslím si, že Matica sa nachádza na bode, z ktorého už nemusí byť východisko.** Ako je možné, že matičný predseda má také oklieštené právomoci a že sa o ňu, tú právomoc, uchádzajú ďalší dvaja či traja? Matica už nie je rozhádaná, rozhašterená, či ako to vyjadriť. Matica slovenská je vnútorne znepriatelená na život a na smrť. Chodte medzi ľud a spýtajte sa, čo si o tom myslí. Škoda o tom hovoriť. Kto bude písať o tejto Matici, nebude mnohému rozumieť. Vyčkajme a dúfajme, že bude jasnejšie a lepšie.

OTÁZKA: V čom spočíva to povestné čertovo kopýtko?

T. WINKLER: V Matici totiž nie je vypracovaný mechanizmus zodpovednosti za prácu. A už nijaký mechanizmus na úspech. **Ako je možné, že Maticu riadi prostredníctvom svojho „matičiaru“ akási pražská advokátska kancelária? Fuj!**

[**Poznámka:** podpredseda MS a predseda Mladej Matice JUDr. Marián Gešper ako kmeňový pracovník pražskej advokátskej kancelárie, ktorú založil a vedie dôstojník ŠtB Luděk Voigt a ktorého podnikateľské „aktivity“ v Česku sa stali predmetom záujmu orgánov činných v trestnom konaní, uzavrel s predsedom Tkáčom veľmi pochybnú pracovnú zmluvu o „právnych konzultáciách“ a „organizačnej pomoci“ pražskej advokátskej kancelárie napr. pri organizovaní zasadnutí výborov a predsedníctiev MS, alebo valných zhromaždení MS. V rozpore so zákonom nebola táto absurdná pracovná zmluva uverejnená v centrálnom registri zmlúv a nikdy nenadobudla platnosť. Čelný predstaviteľ matičnej „omladiny“, JUDr. Gešper, sa nielenže Matici neospravedlnil, ale odmietol vrátiť Matici slovenskej peniaze, ktoré protiprávne nadobudol. A akoby sa vôbec nič nestalo, JUDr. Gešper naďalej zastáva funkciu podpredsedu MS a predsedu Mladej Matice!!! Bližšie pozri:

http://www.obrodenamatica.sk/doc/om_nc_028.pdf

http://www.obrodenamatica.sk/doc/om_ai_091.pdf

http://www.obrodenamatica.sk/doc/om_ai_100.pdf

http://www.obrodenamatica.sk/doc/om_ai_101.pdf

http://www.obrodenamatica.sk/doc/om_ai_093.pdf]

Nedajme si „zapleveliť“ Maticu slovenskú právnikmi z Malaciek, či zo Sládkovičova. Na jej čele by mali byť nie „fiškusi“, ale osobnosti, ktoré by sa aspoň v niečom podobali na Laca Novomeského či Vladimíra Mináča. Tvorivé osobnosti! Vidím tu nebezpečenstvo, že sa Matica „zaburíní“ právnikmi.

OTÁZKA: A Mladá Matica?

T. WINKLER: Mladá Matica! Čo to je? Šuflík so zoznamami matičiarov do 30 rokov? Mladí štúrovci, ako ich nazval náš priateľ, nebohý Drahoš Machala? **Kedy prídu so svojou víziou Matice slovenskej?** Alebo neprídu vôbec? Nikdy ju totiž ani neavizovali.